

Nærmere pasientenes dagligliv

Nina Strand

journalist i Tidsskrift for Norsk psykologforening

Roger Neumann

Sykmeldingsarbeid innebærer å være nært til stede i folks hverdagslige gleder og utfordringer på veien tilbake til arbeidslivet. En positiv utvidelse av psykologrollen, mener Line Merete Tangen Aanerød.

Som en av femti psykologer i Telemark har hun deltatt på sykmeldingskurs i regi av NAV og har nå rett til å dokumentere sykdom. Line Merete Tangen Aanerød er spesialist i klinisk voksenpsykologi og ansatt ved Grenland Familiekontor. Hun synes det er flott at samfunnet nå ønsker psykologenes kompetanse inn i sykmeldingsarbeidet, og tar gjerne ansvaret det innebærer.

- Det gjør godt for psykologidentiteten min at profesjonen anerkjennes på denne måten, smiler hun, og poengterer at psykologene har mye å tilføre i arbeidet med å få folk tilbake i arbeid. Kognitiv psykologi og elementer fra positiv psykologi er nyttige tilnærminger. Psykologene vet hva som er godt for vår psykiske helse og hvordan en kan styrke menneskers ressurser, mener Aanerød.

- I tillegg til våre kunnskaper om enkeltindividet er vi psykologer trent i å se individet i sammenheng med sine omgivelser, som familie og arbeidsmiljø, og vi har en bevissthet om hvordan samfunnets rammebetingelser påvirker befolkningens psykisk helse. Dette er et viktig bidrag i samfunnets ønske om at de som kan, skal kunne arbeide.

Diagnoser

Nesten hver femte sykmelding og hver fjerde uførepensjonering skyldes psykiske lidelser, ifølge NAV. Dokumentasjon av arbeidsuførhet ved psykiske lidelser skal gjøres på grunnlag av ICD 10-systemet. Sorg etter dødsfall eller vansker etter samlivsbrudd kan ikke i dag gi grunnlag for sykmelding. Men psykologenes deltakelse i NAV-systemet vil på lengre sikt åpne for en utvidet forståelse av psykisk fungering, tror Aanerød.

- På lengre sikt håper jeg på gjennomslag for en bredere forståelse av psykisk sykdom, og en anerkjennelse av at grensetilstander som sorg og tapsopplevelser kan gi grunnlag for korte eller avventende sykmeldinger ved behov.

- *Men vil ikke en slik tankegang føre til flere sykmeldinger? Motstanderne av at psykologene får sykmeldingsrett, peker jo nettopp på faren for at enda flere vil bli sykmeldt når psykologene slipper til.*

- Nei, tanken er nettopp at gjennom å tenke forebyggende ved å sykmelde for mildere lidelser, kan en unngå lange sykmeldinger og senere uførhet. Presise tiltak på et tidlig tidspunkt kan hindre komplikasjoner og mer alvorlige problemer. Jeg tror psykologene vil fange opp behov for sykmelding tidligere, og jobbe annerledes enn fastlegen for å få pasienten tilbake til jobb.

Praktisk til stede

- Samtidig har NAV-kurset gjort meg klar over at sykmeldingsarbeid kan innebære endringer i den tradisjonelle psykologrollen, og at vi må være åpne for å organisere behandlingen vår på andre måter, sier Aanerød.

Nye rutiner for sykmelding forutsetter et tettere samarbeid og bedre kommunikasjon mellom arbeidstaker, arbeidsgiver og behandlerne i hele sykmeldingsperioden. I fjor kom en ny sykmeldingsblankett som skal legge til rette for tettere dialog dem imellom, et ledd i prosjektet «Raskere tilbake». Her er rutinene for samarbeidet fastlagt, som at behandleren etter ti uker må ta kontakt med pasientens fastlege for å samkjøre forståelsen av helsetilstanden til den sykmeldte, og at det skal holdes et samarbeidsmøte mellom arbeidstaker, behandler og arbeidsgiver etter 12 uker.

- Som behandler kan jeg anbefale tilretteleggingstiltak arbeidsgiveren kan tenke videre ut fra. Jeg skal også få tilbakemelding fra arbeidsgiveren om effekten av dette. Terapi, fysisk trening eller målrettet hvile kan også være tiltak, understreker psykologen.

Sykmeldingsarbeid innebærer at det blir stilt forventninger til at behandlingen er nyttig og virksom, og til at behandleren må være jevnlig og praktisk til stede i livet til den sykmeldte. Samarbeidsrutinene gjør at behandleren må møte pasienten hyppigere enn det psykologer tradisjonelt legger opp til, og at en må være villig til å forlate kontoret for å delta i møter. Dette er et tverrfaglig arbeid som krever fleksibilitet.

Nye utfordringer

- *Føler du deg godt rustet til denne oppgaven?*

- Kurset ga meg en god innføring i ting jeg må sette meg inn i, men jeg ser jo at det vil kreve tid å få regelverk, rammer og fremgangsmåter inn under huden. På den annen side skal jeg jo ikke gjøre alt selv, men ha en pådriverrolle i samarbeid med klient, arbeidsgiver, fastlege og NAV.

Sykmeldingsrett for psykologene er et uttrykk for at samfunnet mener psykologene kan bidra til bedre innsats for personer som sliter psykisk, mener Aanerød.

- Vi må trå til for å møte disse forventningene. Nå vil sykmelding bli en del av psykologfaget, og Psykologforeningen må jobbe for å skape gode rammer for dette arbeidet. Jeg bretter opp ermene og er nøktern optimist: Dette fikser vi!

Et gode for pasientene

Sykmeldingsrett for psykologene vil gi pasientene bedre støtte på veien tilbake til arbeidslivet, mener Andreas Høstmælingen.

Rådgiveren i Psykologforeningens fag-avdeling har spesielt ansvar for oppfølgingen av sykmeldingsprosjektet fra foreningens side.

Foto: A.O.L. HAGEBERG

- At psykologene nå kan sykmelde, er et gode for pasientene, sier han.
- Stadig flere sykmeldes i dag for psykiske lidelser, men undersøkelser viser at mange ønsker seg tilbake til arbeidslivet. Skal vi få til det, trenger vi fagfolk med psykologisk kompetanse.

Å bygge behandlingsrelasjon er essensielt i psykologutdanningen og i psykologbehandlingen. Sammen med pasienten kan psykologen forberede møter med andre instanser og motivere for videre fremgang, påpeker Høstmælingen, som mener sykmeldingsretten er et nytt trinn i psykologprofesjonens utviklingshistorie. Fra starten drev psykologene testing og utredning uten å ha behandlingsansvar. Psykologloven og tildelingen av faglig ansvar for tvangsvedtak utgjorde sjumilssteg for profesjonen. Nå var ikke psykologene lenger isolerte øyer i helsesystemet, men en del av «fastlandet». Retten til å dokumentere arbeidsuførhet innebærer en ytterligere styrking av psykologenes rolle i helsesystemet, mener rådgiveren.

- Vår kompetanse er uvurderlig og nødvendig når man skal drive godt sykfraværarbeid med mennesker med psykiske lidelser. Spesielt i en hverdag hvor alternativet, fastlegene, sier de mangler kompetansen, sier Høstmælingen.

Sykmeldingsprosjektet

Forsøksordning som gir psykologer i Telemark og Akershus sykmeldingsrett
Varer i tre år, fra 1. januar 2009 til 31. desember 2011
Alle psykologer i offentlige helsetjenester og spesialister i klinisk psykologi som er privatpraktiserende, omfattes av forsøket
Prosjektet skal gi svar på om psykologers adgang til å sykmelde fører til redusert sykefravær, kortere behandlingstid, tettere oppfølging av sykmeldte og bedre pasientbehandling

Psykologer som skal delta i forsøksordningen, må ha gjennomført opplæring fra NAV. Les mer om sykmeldingsprosjektet på Psykologforeningens hjemmesider.

